

УДК 339

ОФШОРНИЙ БАНКІВСЬКИЙ БІЗНЕС ЯК СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

С. О. Глевчук

студентка III курсу спеціальності 5.03050801 «Фінанси і кредит»

Науковий керівник – викладач, спеціаліст II категорії О. А. Пашечко

Технічний коледж НУВГП, м. Рівне, Україна

У статті досліджується загальне поняття офшорного банківського бізнесу як важливого елемента міжнародної діяльності банків, що дозволяє краще зрозуміти міжнародну економічну систему в цілому.

В статье исследуется общее понятие офшорного банковского бизнеса как важного элемента международной деятельности банков, что позволяет лучше понять международную экономическую систему в целом.

This article is dedicated to the general concept of the offshore banking business as an important part of international banking, which allows a better understanding of the international economic system as a whole.

В сучасних тенденціях розширення світової економіки все більше розглядається можливість міжнародного співробітництва та потрапляння на міжнародну арену.

Офшорний бізнес досліджували в своїх працях як вітчизняні науковці, такі як Л. Бакаєв, О. Бокаєва, О. Бозуленко, Ю. Козак, Т. Рева та інші, так і зарубіжні вчені, такі як, Дж. Боро, К. Доггарт, Дж. Пеппер, Д. Мітчелл, А. Холленд, Р. Стенлі та інші.

Метою статті є визначення загального поняття міжнародного бізнесу та характеристика офшорного бізнесу як його важливої складової.

Міжнародний бізнес – це підприємницька діяльність, пов'язана з використанням капіталу в різноманітних формах і переваг підвищеної ділової активності; здійснюється з метою отримання прибутку і поширюється на міжнародну економічну сферу [4].

Міжнародному підприємству притаманні такі специфічні риси як:

1. Отримання доходу, і прибутку зокрема, від ведення операцій за кордоном.
2. Інформація та адаптація – головні стратегічні ресурси міжнародного бізнесу.
3. Можливість взаємодії з іноземними партнерами та розширення власного бізнесу у далеких від національного кордону країнах.

3. Гнучкість та еластичність, тобто можливість удосконалити власну ресурсну, інформаційну та споживчу базу, а також пристосуватися до наявного економічно-соціального середовища країни, з якою планується співпраця.

4. Враховуються культурний і релігійний фактори країни в бізнесі, а також спостереження і вивчення менталітету майбутніх і наявних іноземних споживачів.

6. Глобалізація міжнародного бізнесу охоплює: фінансовий ринок, страхування, валютні операції, ділове партнерство, торгівельні операції, інноваційну систему.

7. Міжнародний бізнес охоплює ширшу систему професійних знань, ніж наявна в будь-якій внутрішньо-національній справі.

8. Враховує світовий досвід управління та у здійсненні цих послуг.

9. Негативні тенденції в національній економіці сприймаються абсолютно з іншої точки зору в іншій країні, що може відкрити нові можливості для підприємця.

10. Удосконалення власної діяльності під впливом співробітництва з іноземними партнерами та створення умов для розвитку бізнесу на національному та іноземному рівнях.

Від успішної діяльності міжнародного бізнесу залежить, зокрема, міжнародний банківський бізнес, що в останній час досягнув значного розвитку.

Для успішного функціонування банківського бізнесу на міжнародній арені визначальним фактором є транскордонна торгівля послугами. На міжнародних ринках банківські послуги споживаються так: приймання до оплати дорожніх чеків, рух коштів по міжнародним рахункам, обслуговування іноземних клієнтів вітчизняними фінансовими установами, переведення готівки туристами з власних пластикових карт та трансформація цих коштів в іноземну валюту тощо. Відкриття офісів банків у іноземних країнах відкривають нові можливості та переваги, які забезпечують для них розширення клієнтської бази, сприйняття та використання міжнародного досвіду та забезпечення стабільного і перспективного місця в національній економіці у майбутньому.

Серед основних видів і послуг міжнародних банків розрізняють: міжнародний кліринг, позичання коштів та депозитування, обмін валют, фондові операції, довірчі та інші послуги.

Офшорний банківський бізнес (далі – ОББ) – це міжнародний банківський бізнес, який здійснюється в пільгових режимах: податковому, валютному, банківському й адміністративному. Він використовує різницю потенціалів національних законодавств, низькі засновницькі та управлінські витрати і засоби електронного зв'язку. Оскільки гроші й інші платіжні інструменти сьогодні легко кодуються в комбінації електронних сигналів, забезпечується швидкість, точність і конфіденційність офшорних банківських операцій, що не піддаються будь-якому сторонньому моніторингу і контролю та є чутливими до сприятливої кон'юнктури в будь-якій точці планети. Активи офшорних банків постійно перебувають в русі, приносячи їх власникам і менеджерам підвищені прибутку [1].

На сьогоднішній день в світі плідно розвиваються близько тридцяти міжнародних офшорних фінансових центрів, зокрема Кіпр, Мальта, Малайзія, Британські та Марсіанські острови. Між цими центрами «бурлить» постійний рух масштабних потоків грошових коштів, які не зупиняючись постійно проходять свій оборот.

У роздрібному міжнародному бізнесі найбільш прибутковим для банків є обслуговування багатих та великих груп клієнтів, що дає банкам можливість управляти їх активами на суму від 1 млн. доларів і більше. За оцінками провідних економістів світу, за своє порівняно молоде існування (20-25 років) цей вид обслуговування складає 34,4 млрд. євро і прогнозується його подальше зростання. Більше 60% таких операцій припадає на такі частини світу як Північна Америка та Європа.

Для здійснення ОББ міністром фінансів або центральним банком країни реєстрації видаються ліцензії типу «А», «В» і «С». Ліцензія типу «А» видається відомим і респектабельним банкам з світовою репутацією на строк від 1 року до 5 років. Дія цієї ліцензії автоматично пролонгується, якщо банк не порушує умов ведення своєї діяльності. Дає можливість здійснювати банківські операції з резидентами та нерезидентами (з останніми - в біль-якій іноземній валюті). Оскільки, щодо мінімальної суми статутного капіталу, реєстраційного та ліцензійного збору встановлено підвищені вимоги, тому лише невелика кількість найбільш авторитетних і великих банків може отримати таку ліцензію.

Переважає більшість офшорних банків працює за ліцензією типу «В». Вона забороняє обслуговування резидентів і разом з тим, дозволяє практично всі види банківських операцій з іноземними клієнтами в іноземній валюті. Як правило, ліцензія цього типу видається строком на 1 рік, дія якої автоматично пролонгується, якщо банк не порушував вимоги законодавства. Порівняно з ліцензією типу «А» вимоги щодо статутного капіталу і ліцензійного збору прийнятніше [3].

Досить рідко офшорним банкам видається ліцензія типу «С». За цим типом встановлюються певні обмеження по видах банківських операцій з іноземними валютами і

певними категоріями нерезидентів, з якими планується співпраця. Така ліцензія видається на 1 рік з можливістю продовження на наступний рік. Саме таку ліцензію найпростіше отримати будь-якому офшорному банку. Ця ліцензія користується особливим попитом серед фізичних осіб з великими статками, які хочуть мати особистий або сімейний офшорний банк.

Офшорний банківський бізнес має наступні переваги:

1. Максимально зменшені засновницькі і адміністративні витрати, адже в офшорних зонах вони нижчі. Саме це створює хороші можливості для заснування іноземного комерційного банку, оскільки вимоги до капіталу, персоналу, бізнес-плану є цілком прийнятні. Офшорні банки часто виступає в ролі іноземного розрахункового і платіжного центру холдингу або фінансово-промислової групи, де можуть централізуватися поточні рахунки і депозити компаній групи.

2. Відсутність тиску в податковій системі внаслідок податкових пільг в країнах, де було зареєстровано банк (сплачується разовий реєстраційний збір, щорічний ліцензійний збір та в деяких країнах податок на прибуток). Також, офшорні банки звільняються від певних норм у місцевому оподаткуванні. У кредитній політиці не треба підлаштовуватися під облікову ставку центрального банку, відсутні вимоги до чітко визначених рівнів певних норм і лімітів банківської практики, зокрема рівня ліквідності та норми резервування.

3. Забезпечується підвищена конфіденційність про операції офшорних банків та їх клієнтську базу. Майже у всіх міжнародних офшорних фінансових установах забезпечена таємниця банківських рахунків, що, як наслідок, забезпечує довіру клієнтів. Послуги таємних рахунків користуються попитом у сучасному світі.

4. Світовий характер ОББ дозволяє розпорошувати вклади клієнтів за кордоном в декількох більш сприятливих умовах, при зменшеному податковому та нормативно-правовому навантаженні, що сприяє захисту вкладів від знецінення чи інших ризиків.

5. Оскільки управлінський персонал офшорних банків здійснюють діяльність на глобалізованому рівні, то цим забезпечують повне професійне забезпечення розпорядження власністю банку, та його капіталом зокрема.

6. Забезпечуючи доступ до інтернаціональної мережі банківських рахунків та міжнародних кредитних і депозитних рахунків зокрема, офшорні банки беруть участь у міжнародному перерозподілі капіталів. Цим самим забезпечуються умови для утвердження банку в статусі міжнародного та активізують національні процеси.

7. Сукупні доходи банку, включаючи й доходи від здійснення валютних операцій, від операцій з фондовими інструментами, захищені від неоднорідних ставок податків для інших фінансово-кредитних установ. У ОББ податки на джерела прибутку не стягуються.

Особливу увагу слід приділити категорії офшорних банків, які мають назву керовані банки (administered banks). Їх також іноді називають «банками без персоналу». Такі банки здійснюють таку діяльність на основі ще одного банку, який має банківську ліцензію на основі особливого договору між ним і власником офшорного банку. Для створення «банку без персоналу» потрібна відповідна ліцензія. Базовий банк здійснює адміністративні функції із забезпечення роботи патронованого банку. Адміністративні послуги з управління офшорними банками включають оформлення документації і протоколів, ведення реєстру акціонерів, контакти з аудитором та офіційною владою, обробку кореспонденції. Офшорний банк забезпечується банківськими комунікаціями і зареєстрованим офісом. На додаток до цих адміністративних функцій він може керувати за договором власне банківською діяльністю «банку без персоналу» – банківськими комунікаціями, випуском платіжних документів, депозитних сертифікатів та банківських референцій, а також здійсненням валютних операцій і т.д. Банківські операції проводяться в суворій відповідності з інструкціями власників банку [2].

Вигідність функціонування ОББ лежить у площині уникнення оподаткування юридичних і фізичних осіб, великої кількості обмежень ділових операцій та наявністю

конфіденційності. Для ефективної діяльності офшорним банкам перешкоджають такі дві заборони як: застосування в розрахунках банків національною валютою країни, де зареєстровано банк та виконання операцій з резидентами країни, де зареєстровано банк. Однак, ці заборони досить специфічні і саме тому досить відносні. Офшорні банки, що досить довгий час функціонують на ринку, мають позитивну і надійну репутацію і довіру клієнтів, за спеціальними дозволами місцевої адміністрації мають можливість обслуговувати резидентів країни реєстрації. Також, офшорний бізнес ґрунтується на розрахунках у вільноконвертованих іноземних валютах, і тому зовсім не зацікавлені в розрахунках у національній валюті. Взаємовигідні операції офшорних банків у країнах, де вони зареєстровані називаються офшорними, тобто є прийнятними для них. Адже саме операції такого типу становлять економічний інтерес для офшорних банків, а отже і для світової економіки в цілому.

На сьогодні великі потоки коштів, які направлялися в Україну від діяльності міжнародних банків пригальмувались. Міжнародний банківський бізнес йде на спад. В умовах кризи банки здешевлюють свої послуги. Наступне таке піднесення орієнтовно очікується через 10-15 років.

Починаючи з 2009 року, наш ринок встигли покинути чеський Home Credit Bank (2009), німецький Dresdner Bank (2009), британський HSBC (2010), російський Ренесанс Капітал (2010), південнокорейський Kookmin Bank (2011), грузинський Bank of Georgia (2011), німецькі Bayerische Landesbank та Commerzbank (2011-2012), голландський Кредит Європа Банк (пішов з роздробу, 2012), австрійський Volksbank (2012), французький Societe Generale (2012), шведські SEB і Swedbank (2012-2013), австрійський Erste Bank (2013), Кредитпромбанк в особі 28 іноземних компаній, що володіли 48% його акцій (2013), і грецька Alpha Bank Group, колишній власник Астра Банку (2013).

Аналізуючи сучасний стан ринку банківських послуг в Україні, можна сказати, що банки значно піддаються впливу зовнішніх факторів. З кожним роком внаслідок нестійкої політико-економічної ситуації в Україні зменшуються перспективи для іноземних інвесторів.

Міжнародний банківський бізнес в Україні потребує значних матеріальних і розумових інвестицій для подальшого стабільного і ефективного функціонування. Доцільним для покращення світового співробітництва у фінансовій галузі є потужна інформаційна система та гнучка податкова система. Рушійну силу становить податкова система, адже від неї залежить розмір прибутку банку та його функціонування в країні та на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Герасимович Л.М. Зовнішньоекономічна діяльність : [Конспект лекцій]. – Херсон, 2002. – 76 с.
2. Мельник П.В., Тарангул Л.Л., Гордей О.Д. Банківські системи зарубіжних країн : [підручник]. – Алерта, Центр учбової літератури, 2010. – 586 с.
3. Тюріна Н. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства [текст] навчальний посібник / Н. М. Тюріна, Н.С. Карвацка. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 408 с.
4. Юхименко П.І. та ін. Міжнародний менеджмент : [Навчальний посібник] / П.І. Юхименко, Л.П. Гацька, М.В. Півторак. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.